

rem soluta pecunia lucratum fuisse. Taceo, quod fides (de^r eredit) idem valeat, quod magna pecuniæ summa. Sicut ergo pecunia lucrum acquirimus, ita fide idem impetrari, juniores mercatorum documento esse possunt.

§. XIX. Deinde quæritur, num quandoque ultra sex pro centum ac v. g. duodecim, viginti vel etiam triginta sumere liceat? Quam quæstionem priusquam evolvamus præsupponimus, mercatorum centum thaleris unius anni spatio vel quinquaginta & supra etiam lucrari posse. His præmissis affirmativam amplector. Duo mercatores iterum sint exemplo. Adit alter alterum, centumque thaleros mutuo sibi dari expetit, occasionem nactus, qua quinquaginta his centum lucrari possit. Ille pari modo propria pecunia commodum quadraginta vel quinquaginta thaleros excedens unius anni decursu parare confidit. Precibus itaque alterius locum dare recusat, nisi cum eo simul in partem lucri admittatur, triginta thaleris pro mutationis officio lucroque cessante promissis, reliquis autem viginti compensationi operæ alterius adhibitæ cedentibus. Qui casus quia cum justitia cummutativa stare egregie potest atque alterius lucrum cessans, laborem contra alterius resarcit, à jure Naturali alienus dici nequit. Quæ tamen omnia non Jure Civili, sed tantum Naturali & quidem concessa jam adducta hypothesi licita esse volumus.

§. XX. Huic quæstioni affinis illa est, an sc. quinque semper aut sex, quod vulgo concedi solet, pro centum accipere liceat? Nos supra positorum principiorum memores casum ponimus, quod creditor aliquis ex sua pecunia non magnum adeo lucrum percipiens à paupere quodam rogetur, ut pecuniam sibi mutuo det, ut exiguum dūntaxat lucrum sibi acquirat. Hic si utrumque & lucrum cessans à parte creditoris & commodum ad debitorem redundans exiguum esse consideremus, conjicere licet, duos interdum vel tres thaleros detracta operarum æstimatione, fœnoris loco solvendos esse. Neque etiam leges civiles sex pro centum admittere causari poteris. Distingvo enim inter id, quod legibus civilibus permittitur, & quod iisdem præcipitur. Permittunt L. C. ut ad summum sex pro centuni accipias, non autem præcipiunt, ut sex semper à paupere exigas. Semper peccamus, quoties contra præceptum agimus, non æque, si quod permisum est, quandoque omittimus. Sic licet